

Ministeriöille

Kielilain mukaan oikeusministeriön tehtävänä on seurata kielilain soveltamista ja antaa suosituksia kansalliskieliä koskevaan lainsäädäntöön liittyvissä kysymyksissä.

Seurannan ja lausuntomenettelyiden yhteydessä on käynyt ilmi, että valtion viranomaiset eivät aina julkaise mietintöjensä, säädösehdotustensa ja julkaisujensa tiivistelmiä ruotsiksi. Lisäksi oikeusministeriön tietoon on tullut, että valtion viranomaiset lähettävät usein muun muassa kirjoituksia ainoastaan suomeksi yksikielisesti ruotsinkielisille kunnille tai sellaisille kunnille, joissa ruotsi on enemmistön kieli.

Mietinnöstä tiivistelmä ja säädösehdotukset julkaistava myös toisella kielellä

Kielilain 31 §:n mukaan ministeriön, valtion komitean, toimikunnan, työryhmän tai vastaavan toimielimen säädösehdotukset ja niihin liittyvät mietinnöt julkaistaan yleensä suomeksi. Tiivistelmä mietinnön keskeisestä sisällöstä sekä ehdotettu laki- tai asetusteksti, toisin sanoen pykälät kokonaisuudessaan, tulee kuitenkin aina julkaista myös ruotsiksi. On huomioitava, että julkaisujen niin kutsuttu kuvailulehti on yleensä niin niukka, ettei se täytä kielilain tarkoittaman tiivistelmän vaatimusta.

Lisäksi kielilain 31 §:ssä säädetään, että jos mietinnöllä on asianomaisten ministeriön harkinnan mukaan huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle, se on julkaistava kokonaisuudessaan ruotsiksi suomenkielisen version ohella. Ehdotuksella voidaan katsoa olevan huomattava merkitys ruotsinkieliselle väestölle esimerkiksi silloin, kun se käsittelee asiaa, joka on merkittävä ruotsinkielisten ja kaksikielisten kuntien tai järjestöjen tai esimerkiksi perusopetuksen kannalta, tai kun kyse on lainsäädännöstä, jolla on erityisen suuri merkitys perusoikeuksien käytännön toteutumisen kannalta.

Lisäksi mietinnöt tulee julkaista kokonaisuudessaan ruotsiksi, jos ne koskevat yksinomaan Ahvenanmaan maakuntaa tai jos niillä on erityisen suuri merkitys maakunnalle. Vastaavasti voidaan säädösehdotukset ja mietinnöt, joilla on vähäinen merkitys muille kuin ruotsinkieliselle väestölle tai yksikielisesti ruotsinkieliselle Ahvenanmaan maakunnalle, julkaista ainoastaan ruotsiksi. Julkaisuun tulee kuitenkin sisällyttää suomenkielinen tiivistelmä julkaisun keskeisestä sisällöstä, minkä lisäksi säädöstekstit tulee julkaista kokonaisuudessaan myös suomeksi.

Viranomaisen kirjeenvaihto on tapahduttava kunnan kielellä tai molemmilla kielillä

Valtion viranomaisten välisessä kirjeenvaihdossa käytetään yleensä suomen kieltä, jollei vastaanottava tai lähettävä viranomainen ole yksikielisesti ruotsinkielinen tai jollei muusta syystä ole tarkoituksenmukaisempaa käyttää ruotsin kieltä. Sen sijaan valtion viranomaisten ja kuntien välisen kirjeenvaihdon tulee tapahtua kunnan kielellä. Kirjelmät, ohjeet, suositukset ja oppaat tulee lähettää ruotsinkielisinä tai molemmilla kielillä kaksikielisille kunnille, joissa ruotsi on enemmistön kieli, sekä ruotsinkielisille yksikielisille kunnille. Vastaavasti asiakirjat tulee lähettää suomenkielisinä tai molemmilla kielillä niille kaksikielisille kunnille, joissa suomi on enemmistön kieli, sekä suomenkielisille yksikielisille kunnille.

Kaksikielisten kuntien tulee kielilain 23 §:n mukaan palvella yleisöä kunnan molemmilla kielillä riippumatta siitä, kumpi on enemmistön kieli kunnassa. Kun otetaan huomioon edellä mainitut kaksikielisten kuntien velvollisuudet sekä se, että useat valtion viranomaisten asiakirjat tosiasiaassa ovat olemassa sekä suomen että ruotsin kielellä, on erittäin suositeltavaa, että nämä molemmat kieliversiot lähetetään kaksikielisille viranomaisille. Tämän menettelyn ansiosta näiden viranomaisten käännöskustannuksia voidaan vähentää.

Viranomaisen on valvottava lain noudattamista toimialallaan

Kielilain 36 §:n mukaan jokainen viranomainen valvoo lain noudattamista omalla toimialallaan. Oikeusministeriö kehottaa ministeriöitä toiminnassaan huolehtimaan, että kielilain säädösehdotuksia ja mietintöjä koskevaa 31 §:ää, viranomaisten välistä kirjeenvaihtoa koskevaa 27 §:ää sekä viranomaisten tiedottamista koskevaa 32 §:ää noudatetaan. Oikeusministeriö pyytää ministeriöitä muistuttamaan hallinnonalaansa siitä, että kielilain säännöksiä tulee noudattaa käytännössä. Lisäksi ministeriö pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että kirjeenvaihtokieli niin Ahvenanmaan maakunnan viranomaisten kuin maakunnassa toimivien valtion viranomaistenkin kanssa asioitaessa on ruotsi Ahvenanmaan itsehallintolain 38 §:n mukaisesti.

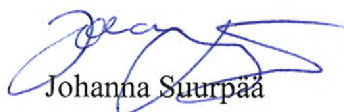
Ruotsinkielisen tiedottamisen ja viestinnän puutteista kärsivät niin kansalaiset, viranomaiset kuin päättäjätkin. Tilanne vaarantaa osallistumiseen ja kieleen liittyvien perusoikeuksien toteutumisen.

Kansliapäällikkö

Tiina Astola

Johtaja

Johanna Suurpää